

TEKNOLOJİK GELİŞME, KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI VE OKUL

Yard. Doç. Dr. Füsun ATASEVEN (*)

GİRİŞ : DEĞİŞEN DÜNYA

İkinci dünya savaşından bu yana sanayileşmiş ülkelerin inanılmaz bir hızla gelişmeleri ve büyük güçlerin arasında süregelen rekabet gitgide artmaktadır. Bu hız az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde daha yavaş olmakla birlikte, gelişmişlik eşliğini bir an önce aşabilme isteği bu tip ülkelerde de önemli değişikliklere yol açmaktadır. Gelişmiş ülkeler arasında var olabilme savaşını veren az gelişmiş ülkeler için uluslararası planda olup bitenleri anında izleyebilmek ve yeni yöntem ile teknikleri alıp uygulayabilmek bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu kalkınma uğraşı içinde en önemli yeri eğitimin işgal ettiği tartışma götürmez bir olgudur.

Yüzyılımız önce yavaş yavaş sonra çok yaygın ve hızlı bir biçimde var oluveren, klasik kültürün dışında oluşan ayrı bir kültüre şahit olmuştur. Özellikle gelişmiş ülkelerde; edebiyat, resim, müzik, basın ve reklam biçiminde ortaya çıkan bu kültür, kitle iletişim araçları ile yayılan, yığınları kısa bir anda ardından sürükleyen bir olgu olarak var olmaktadır.

Klasik ve geniş anlamı ile kültür: "Doğa'nın yarattıklarına karşılık, insanın yarattığı her şeydir" diye tanımlanır. (Marx'ın kültür tanımı için bakınız: Zvorikine, 1967 ya da Bozkurt GÜVENÇ, Kültür Kuramında Bütünlük Sorunu Üzerine Bir deneme, Ankara, Hacettepe Basımevi, 1970).

Voltaire'in kültürü de "akıl (zihnin ve ruhun) bazı fakültelerinin -(yetenek birimlerinin) amaca elverişli düşünsel çalışma ve pratiklerle geliştirilmesidir. bu anlamda kültür, düşünme, seçme gücümüzün geliştirilmesini sağlayan bilgi ve bilincimizin bir bütünü ve bileşkesi olarak eğitim kavramına yaklaşmaktadır." (bakınız: Bozkurt GÜVENÇ, İnsan ve Kültür, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1984).

Eski çağlarda kültürlenme ancak iki yabancı toplumun yakın dostluk, komşuluk ya da savaş ilişkileriyle, dışa yönelik göç olaylarıyla, uzun süreli gezilerle gerçekleşiyordu; çağımızda kitle iletişim araçları, gazeteler, dergiler, kitaplar, radyo/

(x) Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

televizyon programları, videolar, sinema filmleri, turizm, tiyatro, müzik ve sanat festivalleri, göçmen işçi kitleleri, ulusal kültürlerin yayılmasında etkili oldukları kadar, toplumlar arasındaki kültür alışverişlerinin boyutlarını da genişleterek kültürleşmenin etkinliğini artırmaktadır.

KİTLE KÜLTÜRÜ

Değişen kültürlenme içinde iletişim kavramı köklü değişime uğramıştır, çünkü artık kültür bir anlamda yeni tekniklerle üretilip dağıtılmaya başlanmış ve yeni çehreli bir kültür sanayisi doğmuştur. Bu gelişme içinde kendisine yer açan yeni kavram: kitle kültürü olmaktadır. Yeni teknolojinin toplumda yer etmeğe başlaması ile kitle araçlarının aşırı gücüne inanma eğilimi ortaya çıkar. Öte yandan teknolojik gelişmenin sürekliliği de bu eğilimi güçlendirmektedir.

Kitle kültürü aynı zamanda, hem bir kültürel içeriği hem de kitle iletişim araçlarının etkenlik kazandığı bir ortamdaki kültürel üretim, dağıtım ve tüketimi kapsamaktadır. Bu çerçevede içinde kitle kültürü, Edgar MORIN'e göre "sınai üretimin kitlesel kurallarına göre üretilen, kitlesel dağıtım teknikleriyle dağıtılan ve toplumsal kitleye seslenen bir kültürdür. (Edgar MORIN, L'esprit du temps, Grasset, Paris, 1975).

Bunların dışında artık kabul edilmelidir ki çağımız görsel kültür çağıdır. Bunun böyle olması, çağdaş iletişim sisteminde görsel araçların ağır basmasından ileri gelmektedir. Görsel iletişim araçları insana kendi ritmini zorla kabul ettirir ve sözcüklere değil, görüntüye dayanan yapısı ile düşünceyi çalıştırmaktan çok dramati-zasyona yol açarlar.

MARSHALL MC LUHAN

Kitle iletişiminin en tartışmalı düşünürü Marshall Mc. LUHAN'dır. Mc. LUHAN toplumların gelişmesini açıklayan bir kuram geliştirmeye çalışmıştır. Ve özellikle bilginin iletirme biçimine yönelik çalışma ve açıklamalar yapmıştır. Düşünür, öncelikle aynı mesajın kendisini yayan tekniğe göre birey üzerinde değişik etkiler bırakabileceğini söylemiştir, aynı haber gazete sayfalarında, radyo, televizyon, veya sınıfta bir öğretmenin sözel olarak verişine göre birey üzerinde değişik duyarlık özellikleri ortaya çıkarır demektedir.

Bu yalnızca yorum farklılığından kaynaklanan bir şey değildir. Asıl farklılık bu iki aracın sahip oldukları özelliklerden gelmektedir. Mc. LUHAN'a göre kitle iletişim araçlarının tümü insanın eylem gücünü artırıcı unsurlardır. Doğal olarak bu noktada konu insan ve buluşlar arasındaki ilişkiye gelmektedir. Mc. LUHAN'a göre alet ya da iletişim aracı yalnızca kendinden beklenen hizmetleri sağlamakla kalmaz aynı zamanda insan üzerinde de etkili olur onun duyarlılığını, toplumda yaşama biçimini hatta değerler sistemini değiştirir.

Mc. LUHAN'a göre "mesaj aracın kendisidir". Bir iletişim eyleminde belirleyici olan şey iletilmek istenen mesajın içeriği değil, bu mesajı iletmek için kullanılan aracın kendisidir. araçlar, üzerine ne konulursa onu taşıyan ve bu özelliği ile de iletişim sürecinin dışında kalan unsurlar değildir. Tam tersine mesaja anlamını veren, duyma, düşünme ve davranış üzerinde etkili olan bir öğedir. (Marshall Mc. LUHAN, Pour comprendre les media, tr. Kitle İletişim araçlarını anlamak için, Paris, Ed du Seuil, Ed. Mame, 1964).

Mc. LUHAN, bir kültürün iletilme biçimi ve tekniğinin o kültürün içeriğini etkilediğini söylemektedir. Ve hatta onu belirleyici rol oynadığını da ileri sürmektedir. Mc. LUHAN, kitle iletişim araçlarını değişik bir biçimde sınıflar:

- soğuk araçlar : söz, ideografik yazı (çivi yazısı gibi), çizgi film, telefon, televizyon...
- sıcak araçlar : alfabe üzerine kurulu her tür yazı, basılı yapıtlar, radyo, sinema (çizgi film dışında) ve fotoğraf...

Sıcak araç tamamlanmış mesajlar iletir. Başka bir deyişle bu araçların taşıdığı mesajlar alıcı düzeyinde herhangi bir katılma gereği doğurmaz. Buna karşılık soğuk araçlar tamamlanmış mesajlar iletir ve bunları tamamlama işi alıcıya kalır. Başka bir deyişle alıcı mesajı yeniden inşa eder.

KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI

Mc. LUHAN'a göre kitle iletişim araçları, çağımız insanında oluşan bunalımın temel nedeni olarak görülmemelidirler. Yazı teknolojisinin ayırdığı kaf ave kalbi yeniden bir araya getiren yeni teknolojinin (televizyon, bilgisayar...) yarattığı artık "birey" değil "bireyler" olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında sadece teknoloji suçlu görülmek yerine teknolojiyi seçen ve bilinçsizce kullanılmaya kalkışam "insan" da suçlu sayılmalıdır.

İletişim teknolojilerinde ortaya çıkan gelişmenin gerçek bir özgürlüğe yönelebilmesi için her şeyden önce yalnızlaşmaya alışmış insanın sorunlarına yanıt verecek bir sistem oluşturulmalıdır.

Herbert MARCUSSE'e göre kitlelerin yararına benimsenecek tutum, her şeyden önce insanı içine düşüğü yalnızlıktan, edilgenlikten kurtaracak iletişim ve kültür politikalarıyla mümkündür. Temel hedef toplumda iletişim bilincini yaratmak olmalıdır. İletişim bilinci, hem bu araçları kullanan, hem de bu araçlardan yararlanan insanların kullandıkları teknolojilerin ne olduğunu anlamaları anlamına gelmektedir. Özerk bilinci gerçekleştirebilecek mekanizmaları geliştirebilmekte insanın kendi elindedir (Ertuğrul ÖZKÖK, Kitlelerin Çözülüşü, Ankara, Tan Yayın, 1985).

TÜRKİYE'DEKİ DURUM

Değişen kültür karmaşası içinde Türkiye ne durumdadır acaba? Bunca gelişmiş kitle kültürünün ve onu yayan kitle iletişim araçlarının etkileri ne şekilde ortaya çıkmaktadır? Batı ile geleneksel kültürün her aşamada çarpıştığı yurdumuzda kültür değerleri, yazarlar, düşünürler, besteciler, klasik veya popüler müzik yapımcıları, oyuncular v.s... tarafından ortaya konulan eserlerde açıkça sergilenmektedirler. Bir diğer deyişle, geleneksel ve modern kültür değerleri arasında sıkışmış kalmış bir kültür karmaşası hüküm sürmektedir ülkemizde. (Oğuz ATAY, Tutunamayanlar, İstanbul, İletişim Yayınları, 1984).

Çağımızda bilim ve sanatta üstünlüğün batı dünyasında olması, bizim insanımızı da uzun süre kopuk yaşadığı batının kültürel değerleriyle karşı karşıya getirmiştir. Tanzimatta başlayan batıya açılma hareketinden sonra, batıdan ithal edilen değerler özümlemeden benimsenip, yüceltilmiştir. Toplumumuzun bir kesiminin baştan beri karşı çıktığı batıya ait kültürel değerler, diğer kesim tarafından uzun süre anlaşılmadan kopye edilmiş, yerel değerlerle bir senteze getirilmeksizin varlığını sürdürmüştür. Tüm bunlara bir de hızla gelişen teknoloji ve ürettiği araçların etkileri de katılınca Türk insanının sorunları batı insanına göre bir misli daha artmaktadır.

Türkiye'deki kültür karmaşasına olan tepki ve suçlu arama yükü daha baştan çocuğu bu şartlara alıştıramadığı için önce aileye sonra eğitim sistemine yüklenir. Yurdumuzda eğitim kurumları, gerek dış yapı, gerekse eğitimsel içerik ve eğitici figürlerle olan ilişkiler açısından dış dünya ile içiçe yaşayan insana yabancılaşmış itici bir ortam oluşturmakla suçlanırlar.

Oğuz ATAY'ın Tutunamayanlar adlı romanında bu tutum çok açıkça görünür. Roman kahramanlarından Turgut şöyle anlatır okulu ve okula başladığında eline aldığı kitabı: (...) okul çirkin sınıfları, zevksiz binaları, ve ezberciliğe dayalı eğitim sistemiyle hiç ilgimi çekmemişti, elime verdikleri kitapta, bizim kılığımıza pek benzemez bir biçimde giydirilmiş çocuklar, boyuna birbirlerine top atıyorlardı. Hangi mahallede oturduklarını bilmediğim bu çocuklar kumbaralarında -bizim evde böyle bir kutu yoktu- para biriktiriyorlar: babaları da onlara, çatana denen kayıklar alıyorlardı."

TUTUNAMAYAN BİR SİSTEM "OKUL"

Ülkemizdeki okuma tembelliği, bir açıdan çağdaş teknolojiye ait kitle iletişim araçlarını getirdiği olanakların yol açtığı sonuçlarından birisi, bir başka açıdan da kendini yenilemeyen okul ve okulda kullanılan araçların doğurduğu sonuçtur. O halde okul, kitap ve deftere dayalı bir eğitimi değiştirmede geleneksel tutumu içinde ne kadar sürdürebilecektir?

Hem batıdan gelen aynen kopye edilen kitle iletişim araçları ve bunların doğurduğu alışık olunmayan bir kitle kültürü hem de geleneksel değerlerde kalmakta

inat eden bir eğitim sistemi ve eğitim araçları. Bu iki değerler sistemi çatışmasından en fazla zararlı çıkacak olanın okul olacağı açıktır.

Bu bakımdan içinde bulunduğu sosyo-kültürel durumda yerine pek tutunamadığı gözlenen okul sisteminin incelenmesi; eğitimin üç temel unsuru olan araç/ öğrenci/ öğretmen üzerinde yapılabilecek bir araştırma ile mümkündür. Ancak ondan sonra sorunlara çözüm aramak ve öneriler sunmak doğru olacaktır.

Bu araştırma, bu açıdan bakıldığında öğretmen ve öğrencinin gerçek yaşantılarını tanıyıp, sorunları üzerinde incelemeler yapmakla hem eğitimin daha iyiye gitmesi için veri toplamış olacak hem de öğretmen/ öğrenci arasında bir iletişim köprüsünün temellerini atarak onları birbirine yaklaştırabilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU VE PROBLEMİN TANIMI:

Birinci bölüm edek anlatıldığı şekilde biçimlenen problem durumu üç ana problem ile tanımlanabilecektir.

— Okul/ araçlar - kitle kültürü / kitle iletişim araçları; Okul çok eski zamandan beri bilinen ve güvenilen bir kurumdur. Kitle kültürü, kitle iletişim araçlarının hızı nedeniyle yeni oluşmuş ve artık kurumsallaşmış önemli bir cıkendir. İnsan hayatında bunca önemli yeri olan, etki gücü büyük iki kurumun ayrı ayrı kutuplara çekilmesi halinde en çok zararı kim çekecektir; kitle iletişim araçları/ kitle kültürü mü? Okul ve yerleşik sistem mi? Yoksa insanoğlu mu? Bu iki kurumun birlikteliği acaba düşünülemez ve sağlanamaz mı?

— Öğretmen -kitle kültürü çatışması; geleneksel tutum içinde öğretmen sakindir, kapalı sistem içinde otorite olarak var olan, sistemin belirli kuralları ile koruduğu bir kişidir. Fakat aktardığı mesaj ve bilgiler geleneksel yöntem ve tekniklerle ne derecede geçmekte ve sürekliliği ne kadar olmaktadır? Ayrıca kitle kültürünün öğretmenlerdeki uzantıları ve etkileri nasıl olmaktadır? Kendi kültürünü öğrencisinde var olan kitle kültürü ile ne derecede bağdaştırabilmektedir?

— Öğrenci -kitle kültürü etkisi; öğrenci okul dışında kitle kültüründen en çok etkilenen unsurdur. Nedir öğrenci kitlesinin beğenileri, istek ve beklentileri? Madem ki benemsenen öğretim yöntemi batıdan alınan öğrenci merkezli yöntemdir, o halde kimdir öğrenci? Öğrenci kitlesi kültürü ile öğretmen kitlesi kültürü ne derecede çalışmaktadır.

DENENCELER (HİPOTEZLER):

Okul kapalı bir sistem olarak kalmak yerine kitle kültürüne ve kitle iletişim araçlarına açık bir sistem haline gelmeli, tanımını açıkça yapılamayan geleneksel bir

sistem yerine, iyi idare edilen bir birim haline getirilmeli ve ileriye yönelik yeniliklere sürekli açık halde geliştirilmelidir.

Öğretmen ve öğrenci daha yakından tanıdıka her ikisi arasında kurulacak köprüden mesajlar daha bilimsel, akılcı, daha çözümleyici ve sağlıklı geçeceklerdir.

Öğretmenin kitle kültüründen ne derece etkilenebildiğini bulmak, onu formasyonu ile ilgilenen kurumlar ilginç bir kaynak oluşturacak ve öğretimi daha iyiye götürecektir.

Öğrencisi ile daha sağlıklı bir iletişime girebilmek için öğretmenin öğrencisini yakından tanımaya ihtiyacı vardır. Öğrencisinin ilgi ve beklentileri doğrultusunda sürekli yeniliklere açık bir tutum içine girmesi, öğretmenin öğretiminin kalitesini artıracaktır.

Oluşan kitle kültürünü ve onu yayan kitle iletişim araçlarını en iyi kontrol edebilecek güce sahip kurum okuldur. Daha sağlıklı bir geleceğe doğru, insanoğlunu ürettiği araçlar etkisinde değil, onları bilinçli bir biçimde kullanma yollarını bilir bir biçimde eğitecek okullar ve bilinçli bir eğitim, ileriye güvenli, sağlıklı ve barışçı bakabilmek demek olacaktır.

SAYILTILAR

Geniş sınırları içinde üç ayrı başlıklı araştırmayı içeren bu araştırma ile ilgili sayıltuların hemen hepsini kültür, kitle kültürü, iletişim ve kitle iletişim araçları adı altında giriş bölümünde anlatmıştık. Doğruluğundan şüphe edilmeden var kabul edilen teoriler için kaynakça bölümünde ayrı bir bölüm açılacaktır.

TANIMLAR

Araştırma: (alm. Forshung), (Fr. Recherche), (Ing. Research) (es.t. Tetkik, tetebru): Bir gerçeği ortaya çıkarmak bir sorunu çözümlmek ve eldeki verileri artırmak için bilimsel yöntem ve tekniklerden yararlanılarak yapılan düzenli çalışmadır.

Araştırma yöntemi: (alm. Forshungs methode), (Fr. Méthode de recherche), (Ing. Research method): Bir araştırma için benimsenen ve izlenen yoldur.

Betimsel Araştırma: (Alm. Deskriptive Forshune), (Fr. Recherche descriptive), (Ing. Descriptive research), (es.t. Tasviri araştırma): Karşılaştırmalardan ve neden-sonuç ilişkilerinden hareket edilerek belli bir sorunun ya da durumun saptanması, çözümlenmesi ve yorumu amacıyla yapılan araştırmalara verilen genel ad.

Çağdaş eğitim: (Alm. Moderne Erziehung), (Fr. Education moderne), (Ing. Modern education), (es.t. Asri terbiye): Felsefesi, ilkeleri, kapsamı ve yöntemi ile çağda uygun eğitim.

Çağdaş okul: (Alm. Moderne Schule), (Fr. Ecole moderne), (Ing. Modern School), (es.t. Asri mektep): Çağın ve günün eğitim amaç ve ilkelerine uygun programların, yöntem ve tekniklerin uygulandığı okul.

Değer: (Alm. Wert), (Fr. Valeur), (Ing. Value), (es.t. kıymet): Bir varlığın ruhsal, toplumsal, ahlâksal ya da güzelduyusal yönden taşıdığı düşünülen yüksek ya da yararlı nitelik.

Eğitim: (Alm. Bildung, Erziehung), (Fr. Education), (Ing. Education), (es.t. Terbiye): Kasıtlı kültürlemedir. İnsanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Önceden hazırlanan programlar çerçevesinde planlı olarak yapılır ve öğretim yoluyla gerçekleştirilir.

Güdü: (Alm. Motiv), (Fr. motif), (Ing. Motive), (es.t. Saik): Genel anlamda gerek bilinçli, gerek bilinçsiz olarak davranışı doğuran, devamını sağlayan ve ona yön veren herhangi bir içtepi, iti ve tutum.

Kitle iletişim araçları: (Alm. Massenmedien), (Fr. Moyen de communication de masse, mass media), (Ing. mass mediums, mass media): Belli bir öğrenci ya da öğrenci topluluğu yerine geniş bir halk kitlesine seslenen radyo, televizyon, sinema filmi, basın gibi görüntülü, sözlü ve yazılı iletişim araçlarına verilen genel ad.

Okul: (Alm. Schule), (Fr. Ecole), (Ing. School), (es.t. mektep): Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerden oluşan eğitim topluluğu.

Öğrenci: (Alm. Schüler, Student), (Fr. Etudiant, etudiante, eleve), (Ing. Student, pupil, learner), (es.t. talebe, şakirt): — Öğrenim görmek amacıyla herhangi bir öğretim kurumunda okuyan kimse.

— Bir öğretmenin gözetimi ve yol göstericiliği altında belli bir konu üzerinde çalışan kimse.

Öğretim: (Alm. Unterricht), (Fr. Instruction, enseignement), (Ing. Instruction, teaching), (es.t. Tedris, tedrisat): Belli bir amaca göre gereken şöyleri öğretme işi, bir eğitim kurumunda bir küme öğrenciye belli dal ya da konularda bilgi verme, öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikteki düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk eylemi.

Öğretmen: (alm. Lehrer, lehrerin), (Fr. Enseignant, maitre, maitresse, instituteur, institutrice, professeur), (es.t. Muallim, muallime): Resmi ya da özel bir eğitim kurumunda çocukların, gençlerin ya da yetişkinlerin istenilen öğrenme yaşantuların kazanmalarına kılavuzluk etmek ve yön vermekle görevlendirilmiş kimse.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Değişen ve hareket içindeki dış dünya ile hareketsiz kalan okul arasında bir yakınlaşma mümkün müdür? Öğrenen merkezli öğretimde öğrenci kimdir, ne istemektedir, beklentileri nelerdir? Öğretmen dış dünya ile okul arasında çalışırken ne tip güçlüklerle karşılaşmakta ve bu çerçevede iletişimsizlik sorunu çekmekte midir? Öğretmenin rakibi televizyon, basın, reklam gibi kitle iletişim araçları hangi özellikleri ile öğrenciyi kendilerine çekmektedirler?

Bütün bu sorulara yanıt ararken, mevcut araştırmayı yürütmek için kullanılmak üzere betimleme yönteminden yararlanılmıştır. Çünkü araştırma sonunda elde edilmek istenen, öğretmen/ öğrenci/ okul (öntem) üçlüsünün mevcut durumlarının, zaaf- larını ve özelliklerini olduğu gibi ortaya koyarak aralarındaki iletişim sürecini sağlıklı bir raya oturtmak için öneriler getirmeye çalışmaktır.

Olayları, objeleri, varlıkları, kurumları ve grupları iyi anlayabilme, gruplayabil- me ve aralarındaki ilişkileri saptayabilme araştırmanın amaçları arasında bulunmak- tadır. Betimleme yönteminin seçilmesinin bir nedeni de araştırmanın içinde bulunul- lan zamana ait olması gereğidir. Şimdiki zamanda keşfedilecek özellikler, ilişkiler doğal olarak geleceği aydınlatmaya yaracaktır.

Araştırma genel olarak tarama tipi bir araştırma şeklinde gerçekleştirilmiş ve ge- nellikle anket ve görüşme teknikleri kullanılmıştır.

EVREN, ÖRNEKLEM VE SINIRLAMALAR:

İlk olarak araştırmanın evrenini saptamakla işe başlamak gerektiği düşünülerek genel evrenin saptanması yapılmış ve öğretmenler ile öğrenciler, evrenin temel iki elemanı olarak kabul edilmişlerdir.

Yalnız bu iki önemli unsurdan önce, öğretim ortamının içinde gerçekleştiği ve bir bütün halinde ele alındığında çok daha geniş kapsamlı araştırmalar kaynak teşkil edebilecek Okul/ Yöntem üzerinde durmak gerekmektedir.

Bu araştırmanın evrenini Türkiye'deki okullar/ türk öğretmenleri/ türk öğrencileri teşkil etmektedir.

Kitle iletişim araçlarının etkinliğini her geçen gün arttırdığı bu dış dünya karşısında Okul/ Yöntem, bu değişikliğe ayak uydurabilip etkinliğini sürdürebilmekte midir?

Okul dışındaki dünyada görsellik, hareket, renk, ses, göze ve kulağa aynı anda sesleniş önemli bir yer tutmaktadır. Görsel uyarıların her açıdan diğer uyarılara, özellikle de kulağa seslenen uyarılardan daha etkileyici olduğu artık herkesçe kabul edilen bir gerçektir.

Çağımız insanı, özellikle de genç bireyi, kendisine sunulan mesajda tanıdık gelen şeyleri seçiyor ve benimsiyor, tanımadıklarını da dikkate almayı unutuyor. Bu seçiciliği belirleyen faktörler de yaş, cinsiyet, zeka, eğitim düzeyi ve yaşam alanına göre değişiyor.

Okul kitaplarının öğrenciye sunduğu ortam ile öğrencinin okul dışındaki kendi gerçek dünyası arasında çelişki bulunması halinde, okul programlarının kitap aracılığıyla iletmek istediği mesaj öğrenciye ulaşmamaktadır.

Oysa, kitle iletişim araçlarının mesaj iletmeki başarılarının en önemli unsuru, bu araçların, mesajlarının kitlenin gerçek yaşamda içinde bulunduğu ortama uyarlanmış biçimde sunmalarıdır.

Neticede, okul programlarındaki bu dış dünya ile kopukluk, sadece mesaj iletmeye başarısız olmakla kalmayıp, aynı zamanda gençleri kitle iletişim araçlarının yarattığı dünyaya doğru itmektir.

Dolayısıyla, kitle kültürü karşısında okul kültürü, genç kuşağı destekleyememekte ve bir alternatif oluşturamamaktadır.

Gözlenen davranışın dinlenen sözden daha etkili olduğunun en güzel kanıtı televizyondur. Televizyon genç bireylerde taklit yoluyla çeşitli becerileri kazanma yolunu açmaktadır. Ve insanın aynı biçimde davranmaya karşı gösterdiği direnmeyi ve denetimi zayıflatmaktadır. Evde aileden biri sayılan ve dış dünyayı olduğu gibi gözler önüne seren etkisi gözardı edilemeyecek denli büyük olan televizyon aygıtı günde ortalama on saat açık tutulmaktadır. Bu bakımdan televizyon kitle iletişim araçları içinde okulun (yöntemin) en büyük rakibi sayılmaktadır.

Aslında incelenirse televizyonun içeriğinin sağlıklı bir biçimde algılanması için konuşmayı, yazmayı, okumayı öğrenmek gibi insanın görsel imajları çözümlenmeyi de öğrenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde bilinçsizce gelişen bir etki ve istenmedik öğrenmelere yol açan bir iletişim aracı olarak televizyon, bir sorun haline gelecektir.

Okulun (yöntemin) bu etki karşısında yaptığı bir hareket "okul televizyonu" programı geliştirmek olmuştur. Klasik tutumundan vazgeçmeden bu tür bir yanını, ya okula sokup belirli merkezlerde hazırlanmış programlarını kapalı devre biçiminde göstermiş, ya da kamu televizyonunda belirli saatlerde yayımlamakla yetinmiştir.

Bu yayınların en büyük sorunları yine mesajın geçmemesi ve can sıkıcılığı olmuştur. Çünkü okul (yöntem), yeni bilgi alanı keşfetmek yerine, geleneksel öğretimin konularını görsel işitsel biçime dönüştürmekle sınırlı kalmıştır. aracı bilinçler kullanmamış, mesajı olduğundan daha da zor anlaşılır hale sokmuştur.

Bu programların hazırlayıcıları görsel işitsel mesajın özgünlüğünü kavrayamamışlardır. Bu belki de geleneksel eğitim sisteminin değişime direnmesine bağlanabilir: Yeni teknikler girse bile sistemdeki değişim yüzeyde kalmakta ve geleneksel anlayışlar değişmemektedirler.

Okulun (yöntemin) tutucu gücü, çağdaş dünyayı, kendi geleneksel değerlerine feda ederek yok saymaktadır. Dolayısıyla, gençler için kötü bir televizyon dizisi, iyi bir okul televizyonu programından daha çekici olmaktadır. Halbuki okul (yöntem), televizyonun tehlikeli ama aynı ölçüde güzel ve çekici olduğunu unutmamalı ve onu herhangi bir araç gibi kullanmak yerine onu tanımaya yönelmeli televizyon ile kendisi arasında bir bağ kurmaya çalışmalıdır.

Televizyonun gençlere sunduğu kahramanlar, okulda gördüklerinin tersine, tanıdık çehreli, zaman içinde kendini yenileyen ve ilginç görüntülerdir. Bu yüzden televizyon, geleceğe dönük, yaratıcılığı kışkırtan, güncelliği gözler önüne seren ve açıklayıcı mesajlarla insanı etkilemektedir.

Bunun karşısında okul (Yöntem), tanımadık, geçmişte kalmış, statik ve geleneksel bilgileri yüklemekle yetinmektedir.

Birbirinden bunca kopuk iki dünya arasında öğrenci dengesizlik içinde kalmakta ve doğal olarak daha ilginç olanına yönelmektedir. Bu sonuçtan zararlı çıkan her zaman okul (Yöntem) olmakta ve bu sonucun sorumluluğunu öğrencilere ve onları tembelleğe, ilgisizliğe iten kitle iletişim araçlarına yüklemektedir.

Bu alanda bazı sonuçlara ulaşmak, belirli karanlık kalan noktaları aydınlatmak için on soruluk bir anket hazırlanmış ve yüz kadar öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Televizyondan etkilenen en önemli yaş dilimi olarak ortaokul çağı kabul edilmiş ve tesadüfi olarak, oldukça değişik çevrelerdeki okullardan seçilen öğrencilere, hazırlanan sorular yöneltilmiştir. Her sosyo-ekonomik kesimin temsil edilmiş olmasına çaba gösterilerek, örneklem sınırlı tutulmaya çalışılmıştır.

Anket soruları televizyon- okul (Yöntem) farklılığı üzerinde yoğunlaştırılmıştır. Anketin geçerliliği için başvuru kaynağı Pierre BOURDIEU'nün yaptığı anketler olmuş ve karşılaştırmalar, Yavuz ÇETİNKAYA'nın Sanat Olayı dergisinde çıkan televizyon ve okul adlı makalesindeki sonuçlar ile yapılmıştır. Sonuçların güvenilirliği için aynı anket üç yıl arka arkaya uygulanmış ve değerlendirmelerde hemen hemen hep aynı sonuçlara rastlanmıştır.

Anket sonucunda (Anket metni ve sonuçların değerlendirilmeleri için Ekler No: 1'e bakınız), gençlerin Türkiye'deki biçimiyle okulu (Yöntemi) çağın gerisinde gördükleri ortaya çıkmıştır. Bilgilenmelerinde etkili araç olarak televizyonu seçen çocuklar hemen onun arkasından okulu işaretlemişlerdir. Bu anlamlı bir sonuçtur. Okul (Yöntem), tutumunu değiştirdiği takdirde en önemli bilgi saynağı olarak öğrenciye ilginç gelebilecektir.

Gençler en çoktelevizyon ve arkadaşlarının düşündüklerinden etkilenmekte olduklarını belirtmişler ve okulun etkisinden pek söz etmemişlerdir. Bu da, okulun bundan önceki bölümlerde ortaya konan durumunu doğrulamaktadır.

Öğretmenleriniz televizyon programlarını izlemenizi öneriyorlar mı? sorusuna büyük bir çoğunlukla "Hayır" demişler ve okuldaki televizyona olan karşıt tutumun süregeldiğini doğrulamışlardır.

Sonuç olarak gençler, okulu çağın gerisinde, ciddi ve sıkıcı bulmakta, buna karşın televizyonu modern, ilginç ve yine ciddi bulmaktadırlar.

Bu sonuçlardan sonra akla gelen bir soru da: "Okuldaki derslerin can sıkıcılığı, soğukluğu ve renksizliği gençleri daha fazla mı televizyona itmektir?" olmaktadır.

Okul (Yöntem) kendini yenilediği, görsel- işitsel olanaklardan yararlanmasını bildi, ezberciliğe karşı çıkan bir sistem geliştirdiği, uygulamalı bir eğitim verdiği ölçüde ilginç olabilecektir. Böylelikle bilgi kaynağı olarak gördüğü okula gelen genç, okulda dış dünyaya benzer gerçek ortamlar ve gerçek yaşam kesitleriyle, isteyerek öğrenmeye ve bilinçlenmeye başlayacaktır.

Kitle iletişim araçlarıyla arasında bir bağ kurabilen okul (Yöntem), öğrencilere kitle iletişim araçlarını nasıl kullanmaları gerektiği konusunda da bilgiler vererek, kitle iletişim araçlarının bir amaç olarak değil bir araç niteliğinde, insanın hizmetinde olmasına katkı sağlayabilecektir.

Okul, kitle iletişim araçları birbirlerini tamamlar şekilde düşünülüp okulun programı ve kitapları üzerinde vakit geçirilmeden güncelleştirme çabalarına girilmelidir. Böylelikle rekabet ortamı yerine, paylaşarak gerçekleştirilen bir çalışma ortamı oluşturulabilecektir. Bu şekilde gelecek nesillerin sağlıklı bir biçimde okul- kitle kültürü ile biçimlenmesi, gençlerin teknolojik gelişmelerden maksimum yararı sağlaması için gerekli ortamın hazırlanmasında önemli bir adım atılabilecektir.

Araştırma evreninin ikinci bölümünü öğrenciler oluşturmaktadır. Değişen ve yeni kuramsal bilgilerle geliştirilen öğretim durumları bugün, sadece dinlemekle yetinmeyip derse katılan öğrencilere gereksinim duymakta ve sistem içinde başarı ancak bu şartlar altında sağlanabilmektedir. Öğretim, öğrenci merkezli olduğuna göre eğitim, öğrencinin beklentileri ve ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilmelidir. Böyle bir yaklaşım da öğrenciyi yakından tanımayı zorunlu kılar. Türk öğrencisini yakından tanımak amacıyla örneklem olarak ortaokul- lise çağı öğrencilerin seçip Ankara'ya bağlı çeşitli ortaokul ve liselerde bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Anket çalışmalarını yapmadan önce bir ön-anket ile esas anket sorularına zemin hazırlanmış açık- yanıtı sorular sorulmuştur. Onu izleyen esas ankette ise çoktan seçmeli kapalı yanıtı sorular sorulmuştur. Seksen yedi öğrencinin kırk tanesi kişisel olarak, diğerleri de yedi veya on kişilik gruplar halinde alınarak uygulanmıştır. Yaş kriteri esas alınmış diğer kriterler serbest bırakılmıştır.

Anketten elde edilen ilgi çeken konu listeleri ve öğrencilerin beklentilerini oluşturan öğretim ortamları onların günlük yaşamlarından öğrenilmeye ve belirlen-

meye çalışılmış ve bu konuda çok fazla dağılmamak için sınırlı sayıda soru sorulmuştur.

Verilerin geçerliği konusunda başvuru kaynağı Prof.Dr. Robert GALISSON'un psiko-sosyal konulu anketi olmuş ve güvenilirliği anketin iki kez aynı gruba farklı yıllarda sorularak sağlanmıştır. (Anket soruları ve sonuçları için Ekler No: 2'ye bakınız.)

Sonuçta öğrencilerin en çok ilgilerini çeken konuların "aşk", "kız erkek arkadaşlığı", "spor", "moda", "güncel yaşantı" ve "fıkralar" olduğu görülmüştür. Öğrenciler bu tip metinleri birbirini izleyen konular halinde yani bir süreklilik içinde ve "beğenmek", "aşık olmak", "karşılaşıp tanışmak", "güncel sorunları ve gönül problemlerini arkadaşlarla tartışmak", "yıldız fallarını okumak", "yalnızlık ve kıskançlık çekmek" v.s. tipi durumlarda görmek istemektedirler. Çünkü onların günlük yaşantılarını bunlar oluşturmaktadır. Kendi yaşantılarında ayrıca "şimdiki zaman" ile "geleceğe dönük zamana" yer verdiklerini belirtmekte ve sohbetlerini pastahaneler, okul kantinleri, arkadaş partilerinde yapmaktadırlar.

Gençler kendi dünyalarında, kız erkek arkadaşlığını yoğun bir biçimde duygusal bir boyutta yaşamaktadırlar. Evlerinde birçok problemleri olan gençler için ev dışındaki arkadaşlık ortamında kendileri ile aynı dünyayı paylaşanlarla yapılan sohbetleri tercih etmektedirler.

Bu sonuçtan hareketle ayrı olarak bir de dökümantasyon araştırması yapılmış ve biri Fransız dili öğretiminde diğeri ortaokullar için Fransa'da kullanılan yurttaşlık ders kitabı üzerinde içerik çözümlemesi çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu iki kitap ilginç yaklaşımları, yeni yöntemleri ve neşeli görünüşleri nedeniyle seçilmişlerdir.

Sonunda her iki araçta gençlerin güncel yaşantılarına çok yakın bulunmuş ve konuları, işleniş biçimi, kullandığı yöntem ve teknikler ve ilginç sayfa düzenlemeleri ile öneri kaynağı olabilecekleri sonucuna varılmıştır. (Çözümleme sonuçları için ekler No: 3 ve 4'e bakınız.)

Araştırma evreninin bu son aşamasını da öğretimin en önemli unsuru kabul edilen öğretmenler oluşturmaktadırlar. Örneklem ortaokul ve lise öğrencileri arasından seçilerek oluşturulmuştur.

Örneklemin seçilmesinde rol oynayan ilk kriter yaygınlık ve çeşitlilik olmuştur. Üç yıl üst üste yapılan hizmet içi programlarına katılan Yabancı dil öğretmenleri Türkiye'nin çok çeşitli yerlerinden geldiklerinden örneklem olarak alınmışlardır. İkinci önemli faktör ise yabancı dil öğretmenlerinin mesleklerinde en fazla kitle iletişim araçlarına ihtiyaç duyan ve kitle kültüründen en çok etkilenmeye açık kişiler olarak kabul edilmeleridir.

Bir yabancı kültürün öğretilmesi güç bir görevdir ve kitle kültürünü zorunlu kılar. Bu branşın öğretmenleri, kitle kültüründen haberdar olmalı ve araç gereçleri sınıflarına vakit geçirmeden sokmalıdırlar. Bu tarz hareket dış dünyaya açık olmak demektir ve dış dünyaya kapalı bir biçimde dış dünyanın dili öğretilemez.

Öğretmenlere uygulanan anket kitle kültüründen ne derece etkilendiklerini görmek amacıyla hazırlanmıştır. Başvuru kaynağı Pierre BOURDIEU'nün araştırmaları olmuştur, geçerliliği bu kaynaktan sağlanan anketler, güvenilirlikleri için üç yıl üst üste hizmet içi programları sırasında uygulanmıştır. Kabul edilen kriterler ise aynı baranştan olmaları, yaşadıkları yerler açısından çeşitlilikleri ve tecrübeli olmalarıdır.

Öğretmenlere yöneltilen anketlerde ençok üzerinde durulan konular kitle kültürü içinde ne derece var olabildiklerini saptamaya yönelik olmaktadır.

Ankette sorulan sorular önce kişisel durumları ile ilgili tanıma soruları olmuş sonra da evlerinde, okuldışındaki yaşamlarında kitle iletişim araçlarından ne derece etkilendikleri saptanmaya çalışılmıştır. (Anket metin ve sonuçları için Ekler No: 5'e bakınız.)

Sonuçlara bakıldığında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun evlerinde televizyon, radyo ve teyplerinin olduğu, bir kısmının telefonu ve fotoğraf makinası olduğu ama otomobil, video ve müzik setine sahip öğretmenlerin çok az sayıda bulunduğu görülmüştür. Dolayısıyla, öğretmenlerin kitle iletişim araçlarından en çok televizyonun etkisinde oldukları ve bu noktada öğrenciler ile ortak özelliğe sahip buldukları görülmüştür.

Öğretmenler, mesleki hayatları dışında kalan vakitlerini ev işleri yaparak, televizyon seyrederek ve kitap okuyarak geçirmektedirler. Televizyon seyretme alışkanlığı açısından öğretmenlerle öğrenciler benzerlik gösterirken en önemli farklılık öğretmenlerin kitap okumaya verdikleri önemde ortaya çıkmaktadır. Okul dışındaki dünyaya pek açılmadıkları izlenen öğretmenlerin çevre ile olan ilişkilerinde en önemli yeri arkadaş, aile ve akraba ziyaretleri tutmaktadır. Öğrenciler gibi öğretmenlerin yaşamında da arkadaşlarıyla beraber olma önemli bir faktör olarak ortaya çıkarken, aralarında en çok geleceğe yönelik sohbetlerin yapıldığı, ülke sorunları ile dünya ile ilgili genel sorunlar üzerinde tartışmalara yer verildiği görülmektedir. Bu ilişkiler çerçevesinde kadın erkek farklılığının en belirgin olduğu konunun erkek öğretmenlerin sohbetlerinde spora verdikleri önem olduğu izlenmektedir, kadın öğretmenler ise aralarında spordan hiç söz etmemektedirler. Öğretmenlerin öğrencileri ile sohbetlerinde ise genelde notlar, sınavlar ve disiplin sorunları öncelik almakta, konu okul dışı yaşama taşmamaktadır.

Öğretmenler kitap okumaya önem verirken klasik eserleri tercih etmektedirler. Ayrıca duygusal konulara ve şiire olan eğilimleri de öğretmenlerin öğrencileriyle bir başka ortak noktalarını teşkil etmektedir. Böyle olmakla birlikte öğretmenler öğrencileriyle duygusal konularda sohbet etmemekte, bu yaklaşım tarzı da onların geleneksel düşünmelerinden kaynaklanmaktadır.

SONUÇ

Çağımızda yaşanan baş döndürücü teknolojik gelişmeyle birlikte meydana gelen sosyal ve kültürel değişim, okul dışında, ayrı bir kültür eğitimi oluşturmaktadır. Çok çeşitli kitle iletişim araçları ile yayılan bu yeni tarz eğitim, eğitim süreci içinde hiç şüphe yok ki öğretmen ve öğrenciyi de etkisi altına almakta, yeni çehreli sosyolojik problemler ortaya koymaktadır.

Zamanla çağından kopan ve klasik bir yaklaşım içinde, yeni gelişmelere ayak uyduramayan Okul ise kitle kültürünü yok saymadığı gibi kontrol de edememektedir.

Bu durum karşısında hızla, bir yol ayrımına doğru ilerleyen okul, nasıl bir yol izleyecektir? Teknolojik gelişmenin ortaya çıkardığı bu olguyu rakibi sayarak umutsuz bir mücadeleye mi girecektir? Yoksa, belirli bir uzlaşma arayarak akılcı bir tutumla, çağına ayak uydurarak, bu gelişmeden en iyi şekilde yararlanıp, bireyi kitle iletişim araçlarına egemen kılabilen bir yaklaşım tarzını mı benimseyecektir?

Bu çerçeve içinde okul- öğretmen- öğrenci zincirini dikkate aldığımızda yaptığımız araştırma şu sonuçları ortaya koymaktadır.

Öğrenci, kendi yaşantısına, kendi gerçek dünyasına uzak gördüğü okul kültürünü benimsemezken, iç içe yaşadığı kitle iletişim araçlarından yansıyan kitle kültürünü büyük ölçüde kendisine yakın bularak benimsemektedir. Bu noktadan hareketle o, okul kültürü- kitle kültürü çatışmasını dahi yaşamamakta, kendi gerçekleriyle ortak noktalar bulamadığı, can sıkıcı, statik ve çağın gerisinde bulunduğu okul kültürünü doğrudan reddetmektedir; dolayısıyla okul, yaşamdan kopuk bir zorunluluk olmaktan öteye gidememektedir. Bunun karşısında kitle kültürü, kendi dünyasına daha yakın bir içerikle sunulduğundan, ilgi çekici olmasının yanı sıra, sürekli bir değişim ve gelişme gösterdiğinden öğrenci, kesin bir tercih yaparak, okulun kendisine bıraktığı zamanlarda büyük bir istekle kitle iletişim araçlarına yönelmektedir. Bu yönüyle Okul, öğrencinin ilgisini çekemediği gibi bir bakıma öğrenciyi kitle kültürüne doğru itmektir. Öğrenci ise neticede kitle kültürünü benimseyip, okul kültürünü yok saymaktadır.

Öğretmen, öğrencinin tam tersine kitle kültürü- okul kültürü çatışmasını yoğun bir biçimde yaşamaktadır. Öğretmen de, kitle kültürü ile mesleğinin dışında ilişki içine girmekte ve ondan etkilenmekte, bu olgudankaçmak mümkün olmamaktadır. Öğretmenin, öğrenciden farkı onun zaten mesleki bilgi ve kültür oluşumunda, okul kültürünün var olmasıdır. Daha önceden benimsediği ve edindiği okul kültürü onda yer etmiş bulunmaktadır. Okul içinde güven ortamı, otoriter tutumu ve geleneksel kararları ile rahattır. Bu yüzden dış dünyayı ve ondan önemli bir biçimde etkilenen öğrenciyi anlayamamaktadır. Bu durumda, belki yorucu, zorlayıcı ve oldukça güç bir çabanın içine girip öğrenciyi tanıyarak, kitle iletişim araçlarını kendi amacına yönelik biçimde kullanmayı denemek yerine, onları kötüleyip, kitle kültürünü

eleştirmekte, okul kültürünü yüceltmektedir. Bu bir anlamda kendisinin geliştirdiği bir savunma mekanizmasıdır. Ancak, mevcut sistem, yetişme tarzı ve içinde bulunduğu koşullar dikkate alındığında, öğretmenden daha farklı bir tutum beklemek de gerçekçi olmayacaktır.

Araştırma sonunda ortaya çıkan veriler doğrultusunda bir öneride bulunabilmek için, Okul (yöntem)- Öğretmen- Öğrenci zincirini, bir bütün olarak ve bir sistem içerisinde beraberce dikkate almak gerektiği gözden uzak tutulmamalıdır.

Öğrenci, eğitim seviyesi, yönelimleri, kültürü, içinde bulunduğu ortam açısından çok iyi tanınmalı, hedef kitle çok iyi belirlenmelidir. Bu noktadan hareketle, amaca uygun bir öğretim sistemi meydana getirebilmek için, öğretim programları, ayrıntılı bir şekilde incelenmeli, içerik, sunuş ve işleniş açısından günümüz öğrencisinin kendisine yakın, dinamik ve ilginç bulacağı bir hale getirilmelidir. Bu işlev yerine getirilirken de teknolojik gelişme ve kitle iletişim araçları çok yakından izlenmeli, bu araçlardan en fazla nasıl yararlanılabileceğinin yanı sıra, bireyin, bu araçların tutsağı olmadan bu gelişmeyi en rasyonel bir şekilde nasıl kontrol altına alabileceği ortaya konmalıdır.

Bu şekildeki bir yöntem ve içerik çalışmasının arkasından, öğretmenlerin nitelikleri belirlenerek, öğretmen kitlesi iyice tanınarak, kendilerine gerekli eğitim ve araç desteği verilmelidir.

Unutmamak gerekir ki böylesine bir uygulamanın içinde öğretmenin yükleneceği rol, son derece önemlidir. uygulayıcı olarak sistemin başarıya ulaşma sorumluluğunu üstlenen öğretmen, aynı zamanda sistemdeki aksaklıkları tespit edecek, uygulamada ortaya çıkan sonuçlara bakarak öneriler geliştirecek, gözlemleri ile öğrenci kitlesindeki gelişme ve değişimleri ve izleyecektir. Bu yönüyle öğretmen sistemin geliştirilmesi ve yeni durumlara adapte olmasını sağlayacak en önemli unsurdur.

Ancak böyle bir sistemin işlerlik kazanabilmesi için, baştan beri üzerinde durduğumuz Okul- Öğretmen- Öğrenci zincirinde tam anlamıyla bir koordinasyonun sağlanması için Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Öğretmen Destekleme ve Hizmetiçine dönük bir merkezin oluşturularak, bu yaklaşımın kurumsallaştırılmasında yarar görülmektedir.

Bu merkez, öğretimin özellikleri, uygulanan yöntemler, öğrenci kitlelerinin özellikleri v.s. gibi mesleki spesifik bilgiyi hizmet içi programları ile mevcut tecrübelerle dayanarak veren, her türlü materyal olanağa sahip bir merkez olmalıdır. Öğretmeni göreve başladığı andan itibaren izleyen, destekleyen ve öğretmenle sürekli ilişki içinde olan bilgi alışverişini mümkün kılan bu merkez öğretmenin edineceği tecrübelerden de yararlanmalıdır.

Bu merkezin görevleri arasında, değişik derslerde çeşitli seviyelerde mesleki bilgi sunmak, öğretmenlere pedagojik, psikolojik, sosyolojik destek programları sunmak,

öğretim alanında yeni yapılan araştırmaları izleyerek bir bilgi bankası oluşturmak, ülke çapında çeşitli branş öğretmenlerinin merkezle ve kendi aralarında koordinasyonlarını sağlamak, dış ülkelerle ilişki kurarak öğretmenlere her yeniliği anında aktarmak konuları yer almalıdır.

Kendi içinde bir bütünlük gösterecek ve gelişmelere açık olacak olan bu merkez Milli Eğitim Bakanlığı içinde en sağlıklı yardımcı kuruluş haline gelmeyi amaçlamalıdır.

Okul- Öğretmen- Öğrenci zincirinin birbiriyle koordineli bir bütün halinde dış dünya ile ilişkiyi koparmadan ve kitle iletişim araçlarından bilinçli bir şekilde en fazla yararı sağlayarak dinamik bir işleyişe kavuşması bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Önerilen yaklaşım benimsendiği takdirde, Okulun dış dünyadan kopukluğuna bir çözüm getirmek üzere, önemli bir adımın atılmış olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

BAŞVURU KİTAPLARI:

BOURDIEU, P. "La Distinction" (Ayrım), Paris, Les Editions de Minuit, 1979.

GÜVENÇ, B. "İnsan ve Kültür", İstanbul, Remzi Kitabevi, 1984.

GALLISSON, R. "Un Nouver Instrument Didactique Sur le Marché de l'enseignement des langues: le Thème de Prédilection", in Etudes de linguistique appliquée, Paris, Didier, 1974, avril-juin, no: 14.

BEACCO, J.C. "Parlez-Lui d'Amour", Paris, Clé International, 1988.

CARSENAT, D., GRANDE, F., PIQUET, S., ROCHE, M., "Education Civique 6 ème", Paris, Magard, 1986.

T.D.K. "Eğitim Terimleri Sözlüğü", Ankara, 1981.

ARAŞTIRMALAR:

Association D'étude Pour L'expansion de la Recherche Scientifique, "Les Enseignants du second degré, leur situation dans l'établissement scolaire", Paris, Dunod, 1969. (quatre enquêtes préparatoires aux travaux du colloque d'Amiens).

Association D'étude Pour L'expansion de la Recherche Scientifique, "Pour une école nouvelle, formation des maitres et recherches en éducation", Paris, Dunod, 1969. (Actes du Colloque d'Amiens).

Eğitim Bilimleri Sempozyumu, "Bildiriler", Ankara, A.Ü. Fak. Yayın No: 136, 1984.

GENEL KAYNAKLAR:

ADLER "İnsanı Tanıma Sanatı", İstanbul, Say Yayın, 1985.

ABRAHAM, A. "L'image de l'enseignant chez les élèves", in Bulletin de Psychologie, Paris, 1972. (Öğrenci gözünde öğretmenler).

ALICIGÜZEL, İ. "İlk ve Orta Dereceli Okullarda Öğretim", İstanbul, İnkılap ve Aka Yayın, 1975.

ALKAN, C. "Eğitim Teknolojisi", Ankara, Yargıçoğlu Matbaası, 1977.

ANTOINE, Y. "L'opinion Techniques d'enquêtes par sondage", Paris, Dunod, 1969. (sondaj yoruyla anket tekniği).

ATAY, O. "Günlük", İstanbul, İletişim Yayınları, 1987.

ECEVİT, Y. "Oğuz Atay'da Aydın Olgusu", Ankara, Ara Yayın, 1989.

AZİZ, A. "Radyo ve Televizyona Giriş", Ankara SBF Basın ve Yayın Yüksek Okulu ders notları, 1974/75.

BACHELARD, G. "La Formation de l'esprit Scientifique", VRIN, 1967.

BESSE, H., GALISSON, R., "Polémique en didactique", Paris, Clé International, 1980. (Öğretim yöntemleri üzerine tartışma).

BOULDING, K.E., STEARN, G.E., "Pour ou Contre Mc. Luhan", Paris, Ed. Seuil, 1969. (Mc. Luhan'a karşı olmak veya olmamak).

CÜCEOĞLU, D. "İnsan İnsana", Serbest Matbaası, İstanbul, 1982.

FAUQUET, M., STRASFOGEL, M. "L'audio-visuel au service de la formation des enseignants-le circuit fermé-de télévision", Paris, Delagrave, 1972. (Görsel- işitsel öğretmen eğitiminin hizmetinde- kapalı devre - televi-zyon).

FİDAN, N. "Okulda Öğrenme ve Öğretim", Ankara, Kadioğlu Matbaası, 1986.

- FIDAN, N., ERDEN, M., "Eğitim Bilimine Giriş", Ankara Kadioğlu Matbaası, 1986.
- FLANDERS, N., NUTHALL, G., "Le comportement des maitres en classe", Paris, In revue internationale de pedagogie, no: spćial, 1972. (Öđretmenlerin sınıf ići davranıřları)
- GAVEAU, J., "L'enquğte par questionnaire", Manuel à l'usage du praticien, Bruxelles, Ed. de l'université de Bruxelles 1971. (Anket, uygulayıcının el kılavuzu).
- GONÇAROV, "Oblomov", tr. Eyübođlu, Güney, İstanbul, Sosyal yayın, 1988.
- GUGLIEMI, J. "L'enseignement programmé à l'école", Paris, PUF, 1970. (Okulda programlı eğitim).
- GUSDORF, G. "Pourquoi des professeurs?", Paris, Payot, 1966. (Neden öğretmenler?)
- ISAMBERT- JAMAİTI, V. "Crises de la société, crises de l'enseignement", Paris, PUF, 1970. (Toplumda kriz, öğretimde kriz).
- KAPTAN, S. "Birimsel araştırma Teknikleri", Ankara, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1973.
- LANDSHEERE, de G. "Introduction à la recherche en éducation", Paris, Armand Collin, 1982. (Eđitimde arařtırmaya giriş).
- MARCUSSE, H. "Tek Boyutlu İnsan", İstanbul, Ideo, 1986.
- LUHAN, M.Mc. "Pour Comprendre les media", Paris, Ed. du Seuil, Mame, 1964. (Media'yı anlamak).
- ÖZKÖK, E. "Kitlelerin Çözülüşü", Ankara, Tan Yayıncılık, 1985.
- PIAGET, J. "Psychologie et padagogie", Paris, Denoel/ Gautier, 1969. (Pedagojide psikoloji).
- PINTO, R., GRAWITZ, M. "Méthodes des sciences Sociale", Paris, Dalloz, 1971. (Sosyal bilimlerde yöntem).
- PORCHER, L. "La Civilisation", Paris, Clé International, 1986. (Medeniyet). "Pour une sociologie des aprentissages", in le français dans le monde, Paris, 1977. (Öđrenimin sosyolojisi).
- PORCHER, L. "Les enfants et les publicités", Paris, L'éducation, 1976. (Çocuklar ve reklamlar). "Vers la dictature des media", Paris, Hatier, 1976. (Me-

- dianın diktatörlüğü üzerine, ona doğru.) "Ecole parallèle", Paris, Larousse, 1973, (Paralel okul).
- POSTIC, M. "Observation et formation des enseignants", Paris, PUF, 1977. (Öğretmenlerin gözlemi ve eğitimleri).
- REBOUTLLET, A., TETU, M. "Guide pédagogique culturel", Paris, Hachette, 1977. (Kültürel eğitim bilim rehberi).
- REGUZZONI, M. "La réforme de l'enseignement dans la Communauté économique européenne", Paris, Aubert/ Montaigne, 1966. (Avrupa ekonomik topluluğunun eğitiminde reform).
- REOMER, E. "Mort de l'école, solutions de rechange", Paris Fleurus, 1972. (Okulun sonu, değişme çareleri).
- SCHWARTZ, B. "L'éducation demain", Paris, Aubert/ Montaigne, 1973, (Yarın Eğitim).
- SEYPPPEL, T. "Oğuz Atay'ın Dünyası", İstanbul, İletişim Yayınları, 1989.
- SOUCHON, M. "La télévision des adolescents", Paris, Ed. Ouvrières, 1969. (Gençler ve televizyon).
- TANILLI, S. "Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz?", İstanbul, Amaç Yayın, 1989.
- VAN QUANG, J.P. "Science et technologie de l'éducation", Paris, 1974. (Bilim ve eğitim teknolojisi).
- ZARATE, G. "Enseigner avec une culture étrangère", Paris, Hachette/ Flammarion, Recherche Application, 1986. (Yabancı bir kültürle öğretim).

EKLER:

Ek no: 1 Öğrenci anket metni ve sonuçları:

- Bilgilenmenizde en etkili araç aşağıdakilerden hangisidir?
Okul	%5	Anne ve babanız	%5
Televizyon	%80	Arkadaşlarınız	
Gazeteler		Kendi kendinize	
- Sizin üzerinizde aşağıdakilerden hangisi daha çok etkilidir?
Okul		Büyüklerin düşünceleri	
Televizyon	% 80	Arkadaşların düşünceleri	% 15
Gazeteler	% 5		
- Öğretmenleriniz TV programlarını izlemenizi öneriyorlar mı?
Evet	% 5		
Hayır	% 85		
Yanıt yok	% 15		
- Televizyonu izleyerek kültürünüzün gelişeceğine inanıyor musunuz?
Evet	% 90		
Hayır	% 10		
- TV'de Haberleri izliyor musunuz?
Düzenli olarak	% 10	Sık sık	% 60
Zaman zaman	% 20	Hiçbir zaman	% 10
- Okul sizin için...
Modern mi?	-	Çağın gerisinde mi?	% 70
Ciddi mi?	% 55	Yüzeysel mi?	-
İlginç mi?	-	Sıkıcı mı?	% 70
- Televizyon sizin için...
Modern mi?	% 80	Çağın gerisinde mi?	-
Ciddi mi?	% 60	Yüzeysel mi?	% 40
İlginç mi?	% 80	Sıkıcı mı?	-

Ek no: 2: Öğrencilere uygulanan psiko-sosyal anketin metni ve sonuçları.

— Sizi en çok ilgilendiren konu hangisidir?			
Öğrenim hayatınız	-	kız erkek arkadaşlığı	% 85
öğretmen öğrenci ilişkisi	-		sanat
arkadaşlarınızla olan ilişkiniz	-		moda
% 4			
ülkenizdeki güncel olaylar	-		spor
% 5			
geleceğiniz	-	gazetelerdeki fıkralar	% 2
aile içindeki sorunlarınız -			
— Kendi kendinizle olan en önemli sorunuz hangisidir?			
duygusallığım	%5	fiziğim	-
başarısızlığım	-	akılsızlığım	-
ciddiliğim	-	günlük yaşantım	% 80
karşı cinse olan çekingenliğim	% 15		
— Arkadaşlıkta aradığınız ilk özellik nedir?			
güzellik	% 10	yaşı	-
aklı	% 10	zekası	-
başarısı	-	duyarlı olması	% 20
olgunluğu	% 60		
— Ailenizle olan en önemli sorunuz nedir?			
saç biçimi	-	giyim tarzı	-
arkadaşlıklar	-	eve giriş çıkış saatleri	% 15
flörtler	% 70	gelecek için düşünceler	% 15
evlilik	-	tatil projeleri	-
— Arkadaşlarınızla en çok nerelere gider, nasıl sohbet edersiniz?			
arkadaş evinde	% 40	pastanede	% 30
dersanede	% 5	koridorlarda	% 5
kantinde	% 15	yalnız başına	% 5
tartışarak	% 80	gönül problemleri anlatarak	% 20
yıldız falına bakarak	-	kıskançlık sahneleri yaratarak	-

Ek no : 3 Fransa'da basılan yabancılar için Fransızca öğretiminde kullanılacak el kitabı

J.C. BEACCO

J.M. CARRE

"Parlez-lui d'Amour" (Ona aşktan söz edin)

Clé International

Paris

1988

Modern bir yaklaşım ile tek bir konu etrafında çok çeşitli sözcük öğretimini öngören bu kitap ilgi çekici bulunmuştur. Öğrenciye kendi dünyasına (ana dilindeki karşılıkları buldurma şeklinde) gel-git çalışmaları yaptırarak öğrenmeyi kolaylaştırıp ilgi çekmektedir. Alıştırmaları modern ve tartışmalar, sohbetler şeklinde sunulmaktadır. Edebi metinlerden çağdaş olanları ve tanınmış güncel şarkı sözlerini okutmakta çeşitli kişisel anketler şeklinde ders sürdürülmektedir.

Daha önceden olan bazı deneyimler hatırlanmakta, öğrenenlerin kendilerini daha iyi tanımalarına yardımcı olunmaktadır. Hayal kuradurma, heyecan duyurma, akıl verdirme şeklinde çok değişik ve yeni alıştırmalar yaptırılmaktadır.

Hayat yaşandığı biçimde, sadece ideal çizgileriyle değil, hayal kırıklıkları, acı tatlı olayları ve tüm yönleriyle verilmektedir.

Kitapta güzel başlayan bir aşk hikayesi sonunda ayrılıkla sonuçlanmakta fakat gerçekten uzaklaşmadan ve fazla duygusallığa kapılmadan biten bir ilişkinin bir yenisinin başlangıcı olacağı gösterilmektedir.

Konuları

Biraz:

- ilk bakışta aşık olmak	s. 10	- kimdir bu?	s. 19
- peki siz, siz kimsiniz?	s. 18	- ilk karşılaşma	s. 20
- mektup	s. 23	- eskiden	s. 25

Çok:

- tekrar karşılama	s. 29	- tekrarlanan sohbetler	s. 32
- ilanı aşk	s. 36	- peki fransızlar	s. 40
- şefkat	s. 44		

Delicesine:

- dünya ezgileri s. 47 - tutku zamanı s. 51
- kalp ve duygular s. 58 - delicesine s. 59
- peki fransızlar. Çok severler mi? s. 62

Hiç te değil:

- ufak tefek sorunlar s. 65 - gönül sorunları, gönül postası s. 68
- ayrılma ve kopmalar s. 70 - boşanma s. 79

Biraz:

- gönül falı s. 83 - biraz dikkat s. 94
- biraz itina s. 96 - protokol ve uygulama s. 98
- yalnızlık ve toplum s. 100 - hayal her zaman kurulabilir s. 102

Hayat toz pembe:

- cinslerler ilgili doğa kanunları s. 106 - senaryo s. 108
- kadın kahraman (ilk sahne) s. 111 - karşılaşma (ikinci sahne) s. 117
- dalavere (üçüncü sahne) s. 121 - zevk (dördüncü sahne) s. 122
- kıskançlık (beşinci sahne) s. 124 - son s. 125
- ekspres roman s. 126

Sayfa düzeni:**Kitap:**

128 sayfa

6 genel konu

Her konuda ortalama (örnek):

2 şarkı

6-7 resim / fotoğraf

2 karikatür

2 diyalog

4 anket

1 şiir

3 edebi metin

1 tarihi bilgi şeklinde oluşmaktadır.